

Nowy „Archiwariusz Zamojski”, ukazuje się z trzynastką w swojej chronologii, nie powinno jednak to wzbudzać innych konotacji niż ta, że jest najobszerniejszym z dotychczas wydanych.

Jesteśmy zadowoleni, że możemy gościć w „Archiwariuszu” badaczy renomowanych jak dr hab. Eugeniusz Wilkowski, autorów sprawdzonych wielokrotnie na naszych łamach i nowych, nawet spoza granic naszego kraju.

Rok 2014 stał pod znakiem dwu nośnych rocznic. O ich podkreślenie w bieżącej działalności popularyzatorskiej i edukacyjnej zwrócił się Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych prof. Władysław Stepniak.

„Archiwariusz” w blisko połowie zawartości proponuje teksty obracające się wokół problematyki związanej z rokiem 1914 i 1989.

Teksty dotyczące I wojny światowej, na Zamojszczyźnie przygotował dr Ryszard Maleszyk. Efektem jego poszukiwań będą kolejne opracowania, oparte na cennych niepublikowanych materiałach archiwalnych.

Okupacyjną tematykę podejmują dwa cenne wspomnienia, które czekały na swój czas od paru lat. Są to kolejne niepublikowane, oryginalne teksty z zasobu zamojskiego Archiwum, które polecamy w szczególny sposób, gdyż poza walorem badawczym, są to po prostu „kawalki” do poczytania.

Takie wspomnieniowe teksty, wydostane na światło dzienne, spoczywające u nas na półkach, nieznanne regionalistom przyszło nam już drukować parokrotnie (A. Wiącek, ks. F. Zawisza, A. Klimek, E. Niedziałkowski, T. Bojarczuk), dziś przedstawiamy kolejne. Do tej swoistej antologii dopisujemy wspomnienia dwojga ziemian. Ich treść przypomina w znaczącej mierze wydarzenia sprzed stu lat.

Wspomnienie Eleonory Czarnowskiej dotyka bezpośrednio zdarzeń wojennych tylko w części, ale wojna jest widoczna w tle innych opisywanych wydarzeń (ewakuacje, podróże). Tekst ten przedstawią p. Mirosława Sikorska, reżyser filmów dokumentalnych z Poznania.

Szukając materiałów o Czarnowskich do przygotowywanej książki trafem zwróciła się do zamojskiego Archiwum, które taki cenny przyczynek posiada. Zafascynowana autorką wspomnień przedstawia tutaj jej sylwetkę. Na tyle jest to głęboka fascynacja, że nasz materiał może stać się w jakiejś części kanwą do książki i filmu o tej niepospolitej ziemiance.

Wspomnienie Konrada Lipczyńskiego ze względu na ich objętość drukujemy tylko w tym obszernym fragmencie opisującym podzamojskie

miejsowości, Zamość w pierwszych dniach bezpośredniego zetknięcia się z linią frontu.

Tekst otwierający zawartość „Archiwariusza”, trzymając się chronologii historycznej, wymieniam tutaj, chociaż jego rangi nie sposób przecenić. Jest to jedna z ważniejszych publikacji dotyczących najnowszej historii Zamojszczyzny, która ukazała się na naszych łamach. Eugeniusz Wilkowski autor monumentalnej monografii zamojskiej „Solidarności” tu wnikliwie i wyczerpująco przedstawił historię wyborów z 1989 r. na Zamojszczyźnie.

Nowe, ciekawe informacje do dziejów Zamościa zawdzięczamy Agnieszce Szykule-Żygawskiej i Pawłowi Kulikiewiczowi. Jest również tekst pro domo sua - drobiazgowo opisany dwuletni „eksperyment”, jakim była działalność Powiatowego Archiwum Państwowego w Tomaszowie Lubelskim.

Na koniec polecamy inwentarz majątkowy po weterynarzu z Michalowa, przebogate źródło do wiedzy o życiu codziennym w drugiej ćwierci XIX wieku.